

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР.....	13
Зашто економија за правнике?.....	13
Како читати економију за правнике?.....	14
Како је настала Економија за правнике?.....	15
Шта читаоци могу да ураде за нас и за будуће читаоце?.....	16
И на самом крају предговора и почетку књиге.....	17
1. УВОД.....	19
1.1. Десет начела економије.....	19
1.1.1. Прво начело: Људи се суочавају са избором.....	19
1.1.2. Друго начело: Сви трошкови су опортунитетни трошкови.....	21
1.1.3. Треће начело: Људи реагују на подстицаје.....	22
1.1.4. Четврто начело: Одлуке се доносе на основу граничних вредности.....	25
1.1.5. Пето начело: Размена омогућава економску ефикасност и напредак.....	27
1.1.6. Шесто начело: Трансакциони трошкови представљају препреку размени.....	29
1.1.7. Седмо начело: Невидљива рука тржишта путем тржишних цена води продавце и купце ка активностима које унапређују друштвено благостање.....	30
1.1.8. Осмо начело: Животни стандард становника једне земље зависи од њихове способности да произведу добра и услуге.....	32
1.1.9. Девето начело: Економски напредак долази услед трговине, инвестиција, повећања продуктивности и здравих институција.....	33
1.1.10. Десето начело: Дугорочне и индиректне последице одлука често се занемарују.....	34
1.2. Економија као наука.....	36
1.2.1. Економија као наука о рационалном избору.....	36
1.2.2. Методологија економске науке.....	38
1.2.3. Економска наука и економска политика.....	43

1.3. Основни економски појмови	44
1.4. Основна економска питања	47
1.4.1. Прво питање: Која добра и услуге треба да се произведу и у којој количини?	47
1.4.2. Друго питање: На који начин произвести изабрана добра и услуге?	48
1.4.3. Треће питање: Како расподелити произведена добра и услуге?	48
1.4.4. Четврто питање: Колико је друштво ефикасно у производњи и потрошњи?	49
1.4.5. Пето питање: Да ли се мења капацитет друштва за производњу добара и услуга?	50
1.5. Повезаност економије и права	51
Резиме	52
Питања	54
2. ТЕОРИЈА ПОНАШАЊА ПОТРОШАЧА	55
2.1. Анализа корисности и преференција	55
2.2. Криве индиференције	59
2.3. Буџетско ограничење	64
2.4. Потрошачев избор при ограничењу	68
2.5. Начело компензације и мерење промена корисности	74
2.6. Користи од размене	80
Резиме	85
Питања	87
3. ТРАЖЊА	89
3.1. Закон тражње	89
3.2. Фактори тражње	95
3.3. Потрошачев вишак	99
3.4. Индивидуална и агрегатна тражња	102
3.5. Еластичност тражње	106
3.5.1. Ценовна еластичност тражње	106
3.5.2. Унакрсна и доходовна еластичност тражње	114
3.6. Примењена анализа тражње	116
Резиме	120
Питања	122

---

4. ТЕОРИЈА ПОНАШАЊА ПРОИЗВОЂАЧА	125
4.1. Појам трошкова	125
4.2. Опортунитетни трошкови и економски вишак	128
4.3. Трансакциони трошкови	133
4.4. Класе и врсте трошкова	136
4.4.1. Класе трошкова	136
4.4.2. Врсте трошкова	139
4.4.3. Економија обима	142
4.5. Трошкови и понашање произвођача: максимизација профита. .	148
4.6. Трошкови и понашање произвођача: одрживост производње ..	153
Резиме	156
Питања	158
5. ПОНУДА	161
5.1. Закон понуде: однос цене и понуде	161
5.2. Понуда и фактори који је одређују	166
5.3. Индивидуална и агрегатна понуда	171
5.3.1. Идентичне технологије произвођача	171
5.3.2. Различите технологије произвођача	174
5.4. Произвођачев вишак и рента	176
Резиме	180
Питања	182
6. РАВНОТЕЖА НА ТРЖИШТУ САВРШЕНЕ КОНКУРЕНЦИЈЕ	185
6.1. Претпоставке тржишта савршене конкуренције	185
6.2. Тржишна равнотежа на кратак рок	188
6.3. Тржишна равнотежа на дуги рок	193
6.4. Баријере уласку	199
6.5. Слободно тржиште и контрола цена: одређивање максималне цене	208
6.6. Слободно тржиште и државна интервенција: одређивање минималне цене	217
6.7. Слободно тржиште и државна интервенција: порези и субвенционисање	223
Резиме	225
Питања	228

7. НЕСАВРШЕНА КОНКУРЕНЦИЈА И ТРЖИШНЕ СТРУКТУРЕ	231
7.1. Савршена конкуренција и монопол	231
7.2. Природни монопол	240
7.3. Друштвени трошкови монопола	244
7.3.1. Алокативна неефикасност	245
7.3.2. Производна неефикасност	247
7.3.3. Расипање ренте	248
7.4. Патент као монопол	250
7.5. Ценовна дискриминација	254
7.5.1. Предуслови ценовне дискриминације	254
7.5.2. Савршена ценовна дискриминација: ценовна дискриминација првог степена	258
7.5.3. Ценовна дискриминација другог степена: дискриминација између јединица производа	260
7.5.4. Ценовна дискриминација трећег степена: дискриминација између потрошача	262
7.6. Кооперативни олигопол: случај картела	265
7.6.1. Механизам картела	265
7.6.2. Предуслови картела	269
7.7. Антимонополска политика	277
7.7.1. Споразуми којима се нарушава конкуренција	277
7.7.2. Злоупотреба доминантног положаја	279
7.7.3. Контрола концентрација	282
7.8. Економска регулација монопола	285
Резиме	291
Питања	294
8. ЈАВНА ДОБРА И ЕКСТЕРНИ ЕФЕКТИ	297
8.1. Јавна добра	297
8.2. Проблем слепог путника	304
8.3. Јавна добра и јавна потрошња	310
8.4. Заједнички ресурси и додељивање својинских права	319
8.5. Додељивање својинских права: уговори под принудом	329
8.6. Екстерни ефекти	334
8.7. Политике према екстерним ефектима	340

8.7.1. Преговори заинтересованих страна: Коузова теорема . . .	341
8.7.2. Опорезивање у смислу Пигуа – корективни порези	343
8.7.3. Регулација	346
8.7.4. Парница – тужба за накнаду штете	347
8.7.5. Прилагођавања учесника и подстицаји за њих	349
Резиме	350
Питања	353
9. НЕСАВРШЕНА ИНФОРМИСАНОСТ	355
9.1. Несавршена информисаност: неизвесност и ризик	355
9.2. Однос привредних субјеката према неизвесности и ризику	361
9.3. Асиметрија информација – нестанак тржишта	368
9.4. Асиметрија информација – негативна селекција	377
9.5. Морални хазард	383
9.6. Агенцијски проблем	387
9.7. Превазилажење несавршене информисаности: сигнали и обавезујући сигнали	392
9.8. Превазилажење несавршене информисаности: аутоелекција	399
9.9. Превазилажење несавршене информисаности: аукције	404
Резиме	409
Питања	411
10. ДРЖАВНА ИНТЕРВЕНЦИЈА	413
10.1. Теорија јавног избора – економска теорија политике	413
10.2. Позитивна теорија државне интервенције	419
10.3. Нормативна теорија државне интервенције	427
10.3.1. Несавршена информисаност	428
10.3.2. Несавршеност циљева државне интервенције	429
10.3.3. Несавршеност спровођења државне интервенције	430
10.3.4. Трошкови државне интервенције	432
10.3.5. Мултипликација државне интервенције	433
10.4. Државна интервенција и прерасподела дохотка	434
10.5. Економска неједнакост, друштвена правда и прерасподела	439
10.5.1. Праведност процеса расподеле	440
10.5.2. Праведност исхода расподеле	442

Резиме	446
Питања	449
11. ТРЖИШТЕ ПРОИЗВОДНИХ ФАКТОРА: РАДНА СНАГА.....	451
11.1. Карактер тражње за производним факторима.....	451
11.2. Тражња за радном снагом	456
11.3. Понуда радне снаге	460
11.4. Равнотежа на тржишту радне снаге	469
11.5. Државна интервенција на тржишту радне снаге и незапосленост	475
11.6. Синдикати: мотиви и ефекти њиховог деловања	483
Резиме	486
Питања	489
12. ТРЖИШТЕ ПРОИЗВОДНИХ ФАКТОРА: КАПИТАЛ	491
12.1. Карактер капитала као производног фактора	491
12.2. Тржиште капитала: инвестиције и тражња за капиталом.....	496
12.3. Тржиште капитала: штедња и понуда капитала.....	504
12.4. Тржиште зајмовног капитала	510
12.5. Кредитни однос, каматна стопа и њени фактори	516
12.6. Обвезнице и њихова цена	521
12.7. Тржиште акцијског капитала	526
12.8. Цена акција и њени фактори.....	533
12.9. Државна интервенција на тржишту капитала.....	540
Резиме	547
Питања	550
13. ПРЕДУЗЕЋЕ	553
13.1. Појам предузећа	553
13.2. Врсте предузећа	559
13.3. Својина, имовина и капитал предузећа.....	566
13.4. Биланс успеха предузећа	571
13.5. Биланс стања имовине предузећа	576
13.6. Приватизација: методи и критеријуми вредновања.....	580
13.6.1. Повећање ефикасности постојећих предузећа	581

13.6.2. Стварање интегралног тржишта	582
13.6.3. Повећање штедње и инвестиција	583
13.6.4. Интеграција у светску привреду	584
13.6.5. Повећање јавних прихода	585
13.6.6. Политички мотиви	586
13.7. Масовна приватизација током транзиције	587
13.7.1. Методи приватизације	587
13.7.2. Обим приватизације	593
13.7.3. Темпо приватизације	593
13.7.4. Приватизационо реструктурирање	594
Резиме	595
Питања	598
ЛИТЕРАТУРА	601